

A NAGASZAKI HARANGOK

Hatnapos tanácskozás után július 15-én befejezte munkáját a helsinki béke-világkongresszus, amely főleg a vietnami háború békés rendezésének feltételeit dolgozta ki. Egyhangúan állást foglalt a kongresszus a leszerelési világkonferencia összehívása mellett, amely különösképpen az atomfegyverek betiltásával foglalkoznék. Hogy az emberiség haladásának és nyugodt fejlődésének okából mennyire elengedhetetlen lenne már az atomfegyverek abszolút tilalmának nemzetközi megállapodásba foglalása, azt szeretnők megvilágítani azzal a megdöbbentő részlettel is, amelyet *Paul Takashi Nagai* híres könyvéből, *A nagaszaki harangok*-ból vettünk ki.

A szerző mint a nagaszaki egyetemi klinika röntgenorvosa élte át a húsz év előtti atombomba-támadást. Akkoriban már gyógyíthatatlan beteg volt, s ezt tudta is. A röntgensugarak fehérvérúséget okoztak szervezetében. Ennek ellenére tovább folytatta gyógyító és tudományos kutató munkásságát, most már önmagán vizsgálva a sugárartalmak következményeit. Élete utolsó két évében már állandóan az ágyhoz szögezett beteg volt. Ekkor írta könyveit, összesen tizenöt kötetet. 1951-ben halt meg, 43 éves korában. Takashi Nagai még mint fiatal tudós tért katolikus hitre. *Sik Sándor* részletesen írt róla a *Vigilia* 1960. szeptemberi számában.

Az alább közölt részletek közül az egyik az első atombomba-támadásnak és következményeinek tudóshoz illően szabatos, mégis megrendítő leírása. A másik Tagashi Nagai házasságának története, amelynek végére szintén a bomba tett pontot. A fiatalasszony meghalt, majd porrá égett a támadást követő tűzvészben. A házaspár két gyermeke megmenekült, mert látogatóban volt egy távolabbi faluban. Nekik és rajtuk keresztül az egész világ lelkiismeretéhez szól a harmadik, itt közölt részlet.

A robbanást követő órák

A robbanási központ és az egyetemi épület közti távolság 300–700 méter. Ebből következik, hogy a bomba telibe találta az épületeket. Az Orvostudományi Alapvetés hallgatótermei fából lévén, és ezek voltak legközelebb, pillanatok alatt felfordultak, darabokra zúzódva égni kezdtek. Nem maradt életben se egyetemi tanár, se hallgató, aki elmondaná, hogyan történt. A klinikai épületekben, ezek betonból voltak és távolabb, megmenekült néhány ember, köztük magam is...

Valamivel elmúlt 11 óra. A főépület első emeletén az ambulancia fölött levő szobámban voltam, és röntgenfelvételeket válogattam, hogy diagnosztikát tanítsak az egyetemi hallgatóknak. Váratlan fény, lökés. Egy rövid pillanat. Azt gondoltam, hogy a bejáratnál robbant a bomba, és a földre akartam vetődni, de nem sikerült: e pillanatban az ablakokat behozta a légnyomás, egy heves légáram engem is felemelt, magával vitt, tágra nyílt szememet elfelejtettem becsukni. Az üvegszilánkok úgy kavargogtak a térben, mint a forgószélben a falevelek. Egyetlen gondolatom volt: végem van!

Valóban, egész fadarabok fúródtak a jobb oldalamba, a szemem fölött és a jobb fülem fölötti sebekből meleg vér folydogált, arcomra csöpögött és a nyakamba. Mégsem éreztem magam rosszul. Mintha valami rettenetes kéz forgatott volna föl mindent azalatt, míg én a földre vetődtem, az ágyat, a székeket, a sisakokat, a cipőket és a köpenyeket is hasonló-

képpen feldúlta, szétszórta és hegyibém hozta a légnymást hatalmas csattanással. A porfelhő és az émelyítő légáramlat betöltötte orrlyukaimat is, és köhögésre ingerelt. Még mindig nyitva volt a szemem, és tovább néztem az ablak felé.

Kinn sötét volt, míg belül rettenetes szél dühöngött, úgy, mint mikor a hullámok zúgnak, és tombol az orkán. Magával hordott, és ide-oda dobált ruhákat, letört deszkavégeket, bádoglemez-darabokat és sok más tárgyat. Mindezt félelmetes boszorkánytáncában sodorta be.

Utána szokatlan csend következett.

— Ej, de furcsa — mondom magamban. — Rendkívüli bomba lehetett ez! Egy tonnánál is nagyobb... bizonyára mindjárt a bejárat elé esett. Fogadnék, hogy van vagy száz sebesült. ... Hová helyezzük őket?... És hogyan ápoljuk? Mindenesetre első tennivaló, hogy a kórházi osztályokon minden embert munkába állítsunk. Bosszantó, hogy talán a fele se képes mozogni. Nekem mindamellett ki kell jutnom innen.

Igyekeztem kiegyenesíteni a térdemet, ki akartam húzni lábamat a romok alól, de egyszerre elsötétült előttem a világ és nem láttam semmit.

— Most mit tegyek? — kérdeztem magamban.

Megsérülvén a szemem táján, azt hittem először, hogy a vérzés a szemgolyóból ered, és hogy megvakultam, de nemsokára rájöttem, hogy tudom mozgatni a szememet. Megállapítottam, hogy nem lettem vak, de le akartam mérni helyzetem borzalmasságát: az egész épület rombadólt, és engem elevenen maga alá temetett.

— Furcsa és csúnya halálnem, megpróbálok mindent, mielőtt elpusztulnék — határoztam el magamban. Borzasztó küzdelemben kezdtem, csak-hogy kijussak a fa-, üveg- és omladékhalmazból. De mikor az ember úgy össze van lapítva, mint az öntvény a mintában, s a testének egy tagját sem mozdíthatja! Még arcomat is a legnagyobb óvatossággal fordítottam a körülöttem levő üvegtörmelék miatt. Sőt, teljes sötétségben voltam, és semmit sem tudtam arról, hogy a rámszakadt dolgok mik, és milyen az egyszerű állapotuk. Jobb vállam egyetlen rándulása egy sereg tárgy robajszertű megindulását eredményezte. Segítségért kiáltoztam, de hangom beleveszett a sötétségbe.

*

Hasimoto ápolónővér éppen a röntgenhelyiségben volt a robbanás idején. Szerencséjére a könyvespolcok között állt, és nem sérült meg. Azokban a szörnyű pillanatokban, amikor az élettelen tárgyak titokzatosan elevenné váltak, és rettenetes csattogással táncba kezdtek, a nővér ott lapult a fal mellett. Néhány perc múlva, bár elég sűrű volt még a porfelhő, és meg is köhögötte őt, úgy tűnt neki, hogy a nagy tárgyak már megálltak a keringésben. Ekkor elhatározta, hogy a sebesültekhez siet, kimászott az összedólt könyvvállványok közül, és elámult az eléje táruló látványon. Tökéletes volt a felfordulás. A törmelék fölött kúszva eljutott az ablakig. És amit akkor látott, attól megborzadt. Mi történt? Megfoghatatlan. Néhány perce még egy város terült el lenn a völgyben egészen a tengerszoros vizéig, de most a Swakawa-so és Hamagusi-so városrész eltűnt. Eltűnt? De hová lett? És a gyárak? csak úgy öntötték azelőtt fehér füstjüket, hova lettek?... Inosa hegye, az imént tele volt még csodálatos zöld színben ragyogó növényzettel, nem egyéb, mint lekopasztott vörös sziklák halmaza. Akár levélzet, akár fű, minden, ami zöld, eltűnt egy pillanat alatt. Mintha magát a termőföldet nyúzták volna meg, oly kopár lett a táj.

Mi lett a bejárat előtti tömegből? Az ápolónő abba az irányba nézett: a kórház előtti park kitépott fákkal volt telezsórva, és köztük számtalan halott mezíttelenül. A nővér kezével takarta el szemét: Nem, nem, ez maga a pokol! — kiáltozta. De ugyanakkor elpusztult világ is. A halál birodalma, ahol senki sem maradt életben, még csak egy nyögést vagy sóhajt sem lehetett hallani. Eltakarta szemét, minden elsötétedett, újra kinyitotta és körülnézett: lehetetlen bármit is látni, szuroksötét van, és minden zajtalan.

Ekkor az a gondolata támadt, hogy az egész világon egyedül ő maradt életben, és egyszerre rémület kezdte fojtogatni. Néhány pillanat, s számára is üt a halál órája. Egy szemvillanásban maga előtt látta vidéki házukat, édesanyját, éppen sírni akart, de ebben a pillanatban hangot hallott. Valaki hívta, egészen közelből, egészen közel... De a hangon érezni lehetett, hogy vastag falon hatol át...

Még egy kiáltás: szolgálati főnökének hangja ez! Tehát él! És ha ő él, akkor ők ketten legalább a kórház előtti holttestekhez mehetnek. Hasimoto kisasszony visszanyerte bátorságát. A hang irányában haladva igyekezett elérni a közeli szobát, lába beleütközött valamibe, úgy vette észre, a röntgenkészülékbe, és lába összekuszálódott a villanyvezetékekben. Úgy érezte, lehetetlen előbbre jutni. Mégis elért egy sarokig, ahol lapát szokott lenni, de ezt most elvitte a légnyomás, csak egy hangtölcséren akadt meg a szeme. Akkor az is eszébe jutott, hogy a röntgenosztályon lenn kapák is vannak, és azután ott lesz a főápolónő és mások is. Legjobb lenne minél több embert hívni segítségül. Ezért ki is ment a szobából.

Az elsötétítések alkalmával megszokta, hogy sötétben futkosott a folyosókon, de most alig tett néhány lépést, valami puha dologba botlott. Lehajolt, felismerte, hogy ember, emberi test és valami ragadós anyagot talált körülötte, ami nem lehet más, csak vér. Kereste a testen a kart, megfogta a csuklót, semmiféle érverést sem lehetett észlelni rajta. Majd rövid imára kulcsolta össze kezét, lépett megint néhány lépést előre, hogy újból elbukjon egy testben. Összeragadt hajcsomó tapadt a kezéhez. Ekkor még teljes volt a sötétség, és nem tudta megállapítani, hány halott lehet körülötte, jóllehet kereste a csuklókat, a pulzus miatt, szemét is meresztette, hogy valamiképp láthasson.

A világosság hirtelen jött kívülről: tűzfény. Az ablakokon keresztül látni lehetett a tüzet. A lángok egyre nagyobbodtak, és megvilágították a lázálomszerű jelenetet. Elengedve egyik halott csuklóját az ápolónő úgy állt ott, mint egy eleven kísértet. Mindenütt, a folyosón is holttest, holttest és semmi más. A vörös színű fényáradatban egyik részük arccal az ég felé nézett, mások oldalt fekvé nyúltak el vagy lefelé fordulva, ismét mások térdeltek vagy úgy látszott, hogy megmerevedett karjukkal verdesik a levegőt, mintha fel akarnának kelni.

Egyedül lehetetlen bármit is tennem — vélte az ápolónő. Segélycsapat kellene, összedolgozós, hogy valamit el lehessen érni. De először, az első tennivaló az, hogy összegyűjtse az élőket, az erőseket arra a helyre, ahol szolgálati főnöke be van temetve. Hasimoto ilyen gondolatokba elmerülve kezdte átugrálni a holttesteket — lelkében mindegyiküktől boocsánatot kért — ment le a megsérült lépcsőn a röntgenszoba felé.

Ezen a napon vesztettem el a szívem felét

Mikor befejeztem az egyetemet, három évre rá feleségül vettem Midorit. Havi fizetésem akkoriban nem haladta meg a 40 yent. A mandzsuriai háború idején volt ez, olcsón meg lehetett élni, mégis feleségemnek elég

nehezen telt mindenre 40 yenből. Viszont sohasem hallottam, hogy panaszkodott vagy zúgolódott volna.

Nem volt soha annyi pénzem, hogy új kimonót vehettem volna neki. Sose mentünk színházba vagy vendéglőbe. Egyetlen szórakozásunk abból állt, hogy évente egyszer néhány órára kimentünk a tengerhez. Nap nap után bezárkóztam a laboratóriumba, feleségem meg ezalatt dolgozott odahaza. Hét éven át éltünk így.

Az egész család ruhatára az ő keze közül került ki: zoknimtól, ingemtől kezdve a köpenyemig ő készített mindent nagy fáradság árán, szorgalmas ujjjaival. Mikor látták a laboratóriumi hölgyek, hogyan vagyunk öltözve, nevetve mondogatták: „A doktor urat egész nap átölelve tartja a felesége.” Olyan időben, amikor könnyen lehetett venni párizsi rúzszt, olasz parfümöt, olyan korszakban, amikor a hölgyek parádeztak a városban, Midori egyáltalán nem festette magát. Annyi volt az élelem, hogy megrothadt, és hogy ki kellett dobni, de ő takarékosan gondozta zöldséges kertjét, vödörkben hordta oda a trágyát, mikor jó idő volt, ott dolgozott. Ha esett az eső, akkor varrt vagy kötött.

Zenkívül ő volt a hölgyklub igazgatónöje Urakamiban. Végül az a hálátlan szerep jutott neki, hogy az én feleségem legyen, hogy vigyázzon szórakozott urára, aki belevesztett kutatásaiba.

Ugyanis, ha új kísérletekbe kezdtem, egészen más emberré váltam. Lelkem teljesen magába merült. Napokon át könyvtárakba zárkóztam, hogy kutató elődeimet tanulmányozzam, cédulákat és adatokat vizsgáltam át, készülékeket szerkesztettem, majd hosszú kísérletek következtek, és ebből született meg a cikkem. De ehhez hónapok kellettek. Ez idő alatt az égvilágon semmi sem érdekelt. Csak akkor beszéltem, ha kérdeztek, csak akkor ettem, ha eszembe hozták, amikor a gyerekek lármáztak, csodálkozva néztem rájuk, és soha meg nem tudtam volna mondani, hogy mit ettem, vagy mit csináltam.

Két alkalommal is mondta Midori: Amikor ma este hazajöttél az egyetemről, találkoztál velem az utcán. Be kellett vallanom, hogy nem ismertem meg. Néha az a benyomásom, hogy alvajárával van dolgom — mondta bizalmasan, meghittén... Még a háztartás komolyabb kérdéseiben sem fordulhatott hozzám. Neki magának kellett megoldania, hogy legyen megfelelő táplálék részemre, ami megadja a szellemi munkához szükséges erőt. Fáradhatatlanul őrködött, vigyázott az öltözködésemre, mert sokszor megtettem, hogy nyakkendő nélkül mentem el hazulról. Neki kellett törnie a fejét azon, hogy a szőnyegen szétszórt sok cédula, jegyzet, fénykép és mindenféle írás, rendezhető-e vagy sem, hozzányúlhat-e egyáltalán. A pontos időrend ismeretlen volt nálunk, valóságos csoda, hogy gyenge karjával minden munkát el tudott végezni.

Mindezért a fáradságért és gondért az volt számára az ellenszolgáltatás, kárpótlás, hogy a tudományos folyóiratokban megjelenő cikkeimet olvashatta. Ezeket a havonként megjelenő szakfolyóiratokat, amiket más olvasók szórakozott szemmel nézne át díványán végigdőlve, tisztelettel, szinte hódolattal vette kezébe, azután teljesen mozdulatlanul ülve olvasta végig. Azok a cikkek, amelyeknek az élén a nevem állt, és amelyeken érezni lehetett még a nyomdáfesték szagát, pusztá szakkifejezésekből és szakmai magyarázatokból álltak, legtöbbje néhány lap terjedelmű volt. Nem számít. Midori tudta, hogy azok az életemmel vannak átitatva, az ő férjének lelkével. Olvasta őket, és a szeme megtelt könnyel. Én pedig csak néztem őt, és helyette ölemben tartottam kisbabánkat, olyan volt az egész, mintha tavaszi meleg áramlana szívem körül.

Legnagyobb boldogságunk az volt, ha vasárnap reggel valamennyien együtt mehettünk a templomba misére. A mezőkön át mentünk az ösvényen fölfelé a dombon át egész a templomig: a nagyobbikat, fiamat kezénél fogva vezettem, a kicsikét Midori vitte a hátán. A harangok édes és tiszta hangon hívták az egyházközség területén lakó híveket. Emberek jöttek elő innen-onnan, házaikból, vasárnapiasan öltözve, vidáman, egymást megvárták és így egyre többen mentünk a templom felé.

Beléptünk. A színes ablaküvegeken keresztül beáramló reggeli napfény átölelte a hangokat, enyémet, a feleségemét, a gyermekek artikulátlan hangját, a mellettem ülő paraszt nyers áriáit. Mindnyájan az ezek Urát dicsértük... Sajnos ezek a szép napok nem térnek vissza soha...

Aránylag kevés barátom volt. Aki volt, mind magamfajta szegény tudós. Egyik nap Nakamura nevű kollégámmal kinn voltam a kertünkben, és bejelentette, hogy sikerült a békák szűznemzésével kapcsolatos kísérlete. Midori közben ingeimet javította, és odafigyelt a beszélgetésünkre. Nakamura nevetve mondja nekem: „Ki tudja, Nagai úr, eljön a nap, amikor ahhoz, hogy gyerekek szülessenek, nem lesz szükség férjre.” Midori ekkor visszavágott: „Az lehet! De azt hiszi, hogy a házasság egyetlen célja az, hogy gyermekeket hozunk a világra?”

Amikor adjunktus lettem, 100 yenre emelték a fizetésemet. Feleségem számára ez nagy megkönnyebbülést jelentett. Enélkül bizony anyagi nehézségeink lettek volna, hisz fiam már iskolás korba jutott. Még ez a fizetésemelés se javított annyit a helyzetünkön, hogy néha napján egy-egy színházjegy fényűzését megengedhettük volna magunknak...

Öt év múlt el. A röntgensugár területén végzett hosszadalmas kísérletezésem megrontotta egészségemet, fehérvérűséget okozott. Amikor megtudtam, hogy ez így van, és hogy most már csak kevés év áll rendelkezésemre, megmondtam mindezt Midorinak, és megkérdeztem tőle, hogy ő mit gondol, mit kellene tenni. A bizalmas, de végeredményben lesújtó tényről szóló közlést szemrebbenés nélkül fogadta és megvallom, örültem ennek: ezt vártam tőle. „Már régóta előre láttam ezt” – suttogetta halkan.

Azt gondoltam: Jó. Ha meghalok, egy ilyen bátor asszony, mint az én feleségem nagyszerűen felneveli majd a gyerekeket, ők majd folytatják a kutatást, ott ahol én abbahagytam... Tehát elmerülhetek a munkámban, és nem kell nyugtalankodnom a jövő miatt...

E beszélgetés óta Midori még nagyobb gyengédséggel gondoskodott rólam. De állapotom inkább csak rosszabbodott. Amikor légiriadót jeleztek, az acélsíkok alatt nemegyszer támolyogva indultam el. Sőt egyszer még az is előfordult, hogy Midori a hátára vett, és úgy vitt el a munkahelyemre...

Augusztus 8-án reggel megszokott széles mosolyával vett búcsút tőlem Midori... Alig mentem néhány lépést, észrevettem, hogy elfelejtettem magammal vinni a tizórait. Váratlanul visszafordultam, és feleségemet a hallban találtam, a könnyeit akarta eltitkolni előttem. Ez volt az utolsó találkozásunk. Éjszaka is az intézetben maradtam, így követelte a szolgálat. 9-én délelőtt robbant az atombomba, és megsebesültem. Villámszerűen jelent meg előttem Midori arca. De nagyon el voltam foglalva a sebesültekkel, és öt óra múlva az erős vérzés levert a lábamról.

Akkor éreztem először, hogy Midori meghalt. Nem jött el értem, pedig az egyetem csak egy kilométerre van a házunktól. Öt óra alatt még magát vonszolva, mászva is ideért volna. És tudtam akkor is, egy ilyen asszony, mégha megsebesült is, amíg csak egy szemernyi élet van benne, megkérésre jött volna.

Harmadik nap este, vége volt már a java munkának, hazamentem. A házból semmi sem maradt, csak a hamu. Azon a részen, ahol a konyha volt, néhány még meleg, teljesen szénné égett csontot vettem észre: ennyi maradt Midoriból, de egész közel hozzá ott csillogott a rózsafüzér láncá és keresztje.

A körülöttünk lakó szomszédok is mind halottak. A lenyugvó nap sugarainál hasonlóan megszenesedett csontokat lehetett látni a hamuban.

Hogy feleségem földi maradványait eltemessem, nem találtam semmi mást, csak egy tűztől megrongált vödört, ebben vittem ki csontjait szívemhez szorítva a temetőbe. Különös a sors: annyira biztosra vettem, hogy Midori kísér majd ki engem a temetőbe, ha meghalok... Most szegénynek földi maradványa, kevés por és csont – a kezembem pihent... Mintha halkan susogná: Bocskásd meg. Ugye megbocsátod?

Két harangzó között

Amikor leszáll az est, nem lévén villanyunk, beburkolózom takarómba, Kayano és Makató is ott vannak velem, és Kayanót magam mellé ültettem. Ott ül fiam is.

– Egy atom, az nagy? – kérdezi Makató fiam, aki negyedik eszmista.

– Oh, nem, egész kicsi, a centiméter százmilliomod része az átmérője.

Folytatja kérdezgetéseit, hosszasan elmagyarázom neki az atommagot, a neutronokat és egyebet. És ő kérdez megint:

– Lehet-e az atomokat másra is használni, mint bombázásra?

– Hát persze, kicsikém! Sokféle módon. Ha lassan engedjük robbanni, és szabályozzuk, hajót, vonatot, repülőgépet hajthat, akkora az energiája... nem kell hozzá se szén, se olaj, se villany. Nem kellene az a sok nehéz masina, és az emberek boldogan élhetnének.

– Akkor egy napon mindent az atom hajt majd?

– Igen. Te és Kayano, ti már az atomkorban fogtok élni.

– Atomkor... – suttogta magában Makató és elaludt.

A vánkosomon egy tücsök ciripelt... Boldog lesz-e majd az emberiség az atomkorban vagy nyomorult? Mit csinál még ez az Istentől a minden-ségbe rejtett és ember-felfedezte kétélű fegyver?

Ha jól használják fel, nagy léptekkel viheti előre a civilizációt, ha rosszul, elpusztíthatja a világot. A döntés az ember szabad akaratától függ. Sorsát kezében tartja az ember. Ha erre gondolok, rémület fog el, és én a magam részéről azt hiszem, hogy az igazi vallásos szellem az egyetlen biztosíték e téren.

.... A tücsök folyton ciripel. A kis Kayano félig elszunnyadva mellett keresi az anyai szeretet melegségét, és csalódva csendesen sírni kezd, hogy azután szépen elaludjon. Nemcsak mi vagyunk egyedül szerencsétlenek, gondolom magamban. A szomszéd házakban annyi árva és annyi özvegy sír ezen az éjszakán.

Hosszú az éj, az álom rövid, az utolsó álmot elúzi a hajnali fény, ahogy beszűrődik a redőny hasadékaiban.

Szólnak a harangok. Megint egy új nap... Makoto és Kayano kiugrának ágyukból és letérdelnek az én takarómra. Imádkoznak szépen. A tiszta hangok visszhangzanak a hajnali légtérben, szétküldik a béke üzenetét mindenfelé... egész a föld határáig.

Az Ég tiltja, hogy újabb háborúra merjünk gondolni: az atomháború az emberi nem pusztulása volna. Az Urakami domboldal szegényes házai-

től kezdve, Nagaszaki városából küldjük a felhívást a Föld valamennyi népéhez: Soha többé háborút! Dolgozzunk együtt, munkálkodjunk közösen a szeretet és az egyetemes testvériség nevében. Az atompuszta homokjában térdelve, azért imádkozunk, hogy ez az Urakami legyen az atombomba utolsó áldozata.

A harang szól... Oh bűn nélkül fogantatott Szűz Mária, könyörögj értünk, kik hozzád menekszünk...

Makoto és Kayano befejezik imájukat és keresztet vetnek.

Cziráki László fordítása.

HOGY SÍR A SZÉL

*Fergeteges szél hajtja előre nyarunk szekerét már,
sárgul a fű itt-ott, a levélen a hervatag őszi
színek üzennek aranyba borítva a földnek, a tájnak
csepp kis foltját még, de a kurta nap-út a hegyek közt
jelzi az érett, mustizú s meleg őszi napoknak
sandaszemű közeledtét: lassan vége a nyárnak,
messzi hegyekből az ős fanyar illatot ontva elindul
s lomhán lépve leszáll kora harmatot ejtve a fűre,
fára, virágra. Az esti harangszó esti imája
csöndbe leballag a rétre, ahol még hallani hangját,
aztán földre lapul s átadja a szót a tücsöknek.*

*Fent a magasban a hold lebeg és sápadt remegéssel
szórja a fényt tovaszállva, a felhők ingatag árnya
repdes a földön, a kék sugarak közt halk zene zendül:
vége a nyárnak. Az ős mire megjő lombokon áttört
sárga nyilakkal, vér fut a fákon, s rőt levelekkel
szél hancúroz. A táj koraérett maggal üzen már.*

*Szedd, szerelem, kis kandi nyarak, szedjétek a sátrát,
vége a dálnak, az életnek s veletek tova szárnyal
tündeszemű tavaszom, vele rebben az őszbe utána
férfi-nyaram apróra-szakaadt sok könnye, reménye.
Jöjjön az ős! Várom már, lépte elébe hajamnak
fényes ezüstjét és megfáradt szívemet adtam.
Nem kalapál dobogó ütemet, hisz a ritmusa régen
lassú lett mint gyász-ének s bugó, szomorú dal.
Jöjjön az ős! Hát vége nyaramnak. Az élet is elszáll.
Pár év, annyi se tán, azután megtáruul az égbolt,
s túl ködökön, napokon, túl messzi világokon úszva
elfekszik fáradt szívem, belevész dobogása
csöndedbe, s Te, Uram, megtöltöd friss ragyogással,
Tőled erednek minden utak és minden utaknak
vége Te vagy, benned hal el, ébred örökre az ember.*

Poór Bernát